

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
Att. Danielsen Magnar

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2012/6085 NAK-MI-IL
Arkivkode:
008

Dato:
27.08.2012

Høring - Rapport fra Statens kartverk om det offentlige kartgrunnlaget. Innhold, rutiner og ansvar

Direktoratet for naturforvaltning (DN) ønsker en utviding og en bedre spesifisering av DOK velkommen. Prinsippet om en meny med oversikt over konkrete datasett som inngår støttes på generelt grunnlag. Det er gjort en grundig jobb med utvalg av datasett som skal inngå i DOK og som dermed skal være viktige basis- og temadata til bruk i kommunal saksbehandling etter pbl. DOK vil være et viktig tiltak for å sikre at DN's temadata blir brukt, også i behandling av saker etter naturmangfoldloven og markaloven.

Generelt mener DN at rapporten bærer preg av mange runde og noe uklare formuleringer som krever presiseringer. Rapporten har mange bør-formuleringer og tar dermed for mange direkte og indirekte forbehold. Det er viktig at det stilles klare krav til alle parter som har en rolle for å sikre en vellykket innføring av DOK. Det er også viktig å få en revisjon av kart- og planforskriften som presisert på s. 8.

DN er en stor nasjonal dataeier og dataleverandør. DN ønsker å følge opp forpliktelser som følger med denne rollen på en god måte. For å effektivisere rapportering og dataflyt er det viktig at infrastrukturen rundt DOK inngår i den eksisterende infrastrukturen i Norge Digitalt (GeoNorge) og underlegges et felles opplegg for standardisering, metadata og spesifisering. GeoNorge må (re)utvikles slik at DOK-datasett er lett tilgjengelig for bruk. DOK-menyen inneholder stort sett eksisterende spesifiserte geodata underlagt geodataloven, så det bør ikke lages egne infrastrukturtiltak rundt dette.

Det viktigste tiltaket for å øke bruk av spesifiserte geodata er at alle data er tilgjengelig fra ett sted, jf. blant annet tydelige tilbakemeldinger om dette i DN's brukerundersøkelse mot kommunene gjennomført i 2012. Rask etablering av tilgjengelighet til DOK-datasett på ett sted kan medføre behov for midlertidige løsninger på flere områder, og dette vil skape merarbeid for dataleverandørene.

Organisering og ansvar

Kartverkets ansvar som nasjonal geodatakoordinator innebærer blant annet å utvikle og tilby støtteverktøy for produksjon av metadata, produktspesifikasjoner og portal, samt bidra med kompetanseheving mot fagetatene. DN ønsker bedre presisering og større tydelighet om dette ansvaret. En vesentlig årsak til dårlig dataflyt de senere årene er mangel på verktøy og tekniske løsninger innen den nasjonale geodatainfrastrukturen.

Nasjonale geodatakoordinator skal ha autoritet når det gjelder utvikling av maler og støtteverktøy og skal kunne forutsette at verktøyene tas i bruk. Et grunnleggende vilkår for at dette faktisk skjer, må være at dataleverandørene finner opplegget hensiktsmessig og effektivt. DN mener i lys av dette at det vil være uhenksom å etablere midlertidige løsninger (s. 26 – nasjonale løsninger) som medfører ekstra arbeid og opplæringsaktivitet for etatene.

DN ser at midlertidige løsninger vil kunne bidra til at DOK raskt blir kjent og at data blir tatt i bruk. Vi vil likevel stille krav om at løsninger for opplasting og oppdatering av informasjon for dataeiere må på plass før DOK iverksettes og prioriteres av nasjonal geodatakoordinator. Det vil være lite hensiktsmessig å etablere et tungt informasjonsflytregime basert på tekstdokumenter som ikke kan gjenbrukes. Det er viktig at Kartverket tilføres ressurser og prioriterer dette arbeidet.

Et viktig spørsmål i arbeidet med DOK vil være koordinering og harmonisering av datasett som har flere nasjonale eiere. Det er stilt som krav at et datasett skal ha en eier for at det skal kvalifisere til DOK. Dette er ikke gjennomført i menyen, og DN mener dette må klargjøres (for eksempel arter, naturtyper (i sjø DN/HI) miljøtilstand i vassdrag osv.) Det er viktig for brukerne at hvert tema leveres uten at de må ta stilling til hva slags nasjonal eier som er ansvarlig eller må innhente informasjon fra flere dataeiere. DN er innstilt på å bidra til enhetlige leveranser av datasett der DN er en av flere leverandører.

Rapporten har tatt inn en GIS-tilrettelegger i kommunene som en sentral rolle i innføringen av DOK. Norske kommuner er veldig differensiert i kompetanse og ressurser innenfor fagfeltet, og bare om lag halvparten av kommunene har dedikerte ressurser på dette området. Det betyr at rollen til private leverandører, og ikke minst løsninger som kan tas i bruk direkte av brukerne, vil bli sentrale. Det må stilles krav til at data tilrettelegges av dataeier eller geodatakoordinator slik at de kan brukes direkte. DN mener det må stilles krav til etatene om at data tilrettelegges på en slik måte at brukeren forstår innholdet, og det må som tidligere nevnt unngås at brukerne må inn på mange ulike innsyns- eller nedlastingsløsninger for å skaffe data i en sak.

I rapporten foreslås årlig revidering av DOK. DN er enig i at dette er hensiktsmessig, og det er viktig at dette skjer gjennom en deltakende prosess. Norge Digitalt har en organisering med flere forum og utvalg som kan brukes i denne sammenhengen. Temadataforum bør få en sentral rolle i dette arbeidet for å sikre representasjon fra partene, og dette bør følges opp med nødvendig utvidelse av mandatet til temadataforum.

DN ønsker presisering når det gjelder kommunens ansvar for etablering av datasett som inngår i DOK (Rapporten side 8, omtale av § 6 i kart- og planforskriften). I rapporten påpekes at det ikke er rimelig å kreve at kommunene innarbeider detaljert kartlegging i sine kopier av statlige tematkart. Med referanse til DNs temadata vil vi bemerke at det i tillegg vil være uhensiktsmessig å oppdatere kopidata dersom det ikke kombineres med overlevering til ansvarlig statlig etat. DN mener det bør være et krav at ved nykartlegging av tematiske data **skal** kommuner avlevere data til nasjonal dataeier etter gjeldende spesifikasjoner.

Rapporten går også langt i å advare kommunene mot å bruke muligheten til å kreve at tiltakshavere framskaffer geodata når dette er nødvendig for å kunne ta stilling til forslaget. Det er mulig å oppfatte rapportens innhold som strengere enn det som står i veilederen til forskriften, og DN anbefaler at kartverket benytter veilederteksten brukes mest mulig direkte i slike sammenhenger.

Forslag til teknisk-praktiske tiltak

DN støtter kravet om at data skal være tilgjengelig for nedlasting på vektorform på SOSI format for å kunne bygges inn i egne kommunale løsninger. Det er viktig for brukerne at de kan få tilgang til oppdaterte data, men det vil ta tid før WFS og geosynkronisering er tilstrekkelig etablert for bruk etter pbl i kommunene.

DN ønsker en klar strategi fra kartverket som nasjonal geodatakoordinator rundt etablering av distribusjonsbase for DOK. Dette er noe uklart formulert i rapporten. Et sentralt spørsmål er om kartverket som nasjonal geodatakoordinator vil etablere og drifte en løsning for å tilby nedlasting av data på vegne av dataeierene. Alternativet er at dataeierne selv etablerer og drifter distribusjonsbaser.

Hvis Kartverket skal distribuere data, må nye tekniske løsninger for dette etableres. Dette fungerer svært dårlig for temadata i dag. Norge digitalt sin distribusjonsbase må oppgraderes og fungere bedre dersom kartverket skal kunne tilby denne tjenesten for temadata i DOK. DN mener at det bør være et krav at data i en slik distribusjonsbase skal være oppdatert, og det må etableres tekniske løsninger mot nasjonale leverandører som sikrer en slik tilgang. Det må videre lages et oversiktlig brukergrensesnitt til datatilbudet, slik at aktuelle brukere finner de dataene de trenger så enkelt som mulig. Infrastrukturen er erfaringsmessig veldig viktig og må framstå som moderne og effektiv. Suksesskriteriet for DOK ligger i stor grad i å bygge en hensiktsmessig distribusjon av data.

Når det gjelder krav til standard tegneregler for presentasjon som en del av leveransen, mener DN at det bør foreligge et krav om dette. Tegneregler bør utveksles og være en del av dokumentasjonen når DOK innføres.

Utfordringer knyttet til gjennomføring

Dekningskart, rapporten kap 5.2.2 og 9.3.2

Dekningskart er i rapporten foreslått som et obligatorisk element knyttet til datasett i det offentlige kartgrunnlaget. I realiteten er dekningskartet et datasett i seg selv slik det er beskrevet.

For flere av DN's aktuelle datasett vil et dekningskart som viser «hvilket område temadatasettet dekker og hvor det ikke har vært kartlagt» ikke være særlig relevant. Områdene i disse datasettene er utvalgt etter ulike typer prosesser som har inkludert kartlegging, men uten at områdene direkte reflekterer et kartleggingsresultat. Eksempler er verneområder, statlig sikra friluftslivsområder og helhetlige kulturlandskap.

For arters funksjonsområder vil et dekningskart bare gi mening hvis det framstilles pr art, jf at «hele Norge» er kartlagt med tanke på artsdata som sådan av et utall frivillige og profesjonelle kartleggere. Produksjon av informative dekningskart pr art vil imidlertid være uoverkommelig, både i grov og detaljert framstilling.

For naturtyper etter DN's håndbøker har DN etablert et krav om at den enkelte kartleggingskonsulent skal levere en oversikt over hvilket område som er kartlagt og noen vurderinger knyttet til dette. Det er utviklet en mal for dette, men foreløpig ingen sentral database med tilhørende dataflyt. Dette kravet har ikke vært gjeldende fra starten, følgelig eksisterer i dag en kombinasjon av datamangel og et betydelig etterslep med hensyn til å rekonstruere hvor kartlegging har foregått før dette kravet ble etablert.

Dekningskart for naturtypekartleggingen er både ressursmessig og metodisk utfordrende, også når vi ser bort fra de ovennevnte problemene med rekonstruksjon:

- Prinsipielt må også andre kartleggingsmetoder enn feltbefaring registreres, jf f.eks. at kartleggingskonsulenter benytter informasjonskilder som ortofoto og AR5 til å spisse prioriteringene og vektlegge hvor feltinnsatsen legges ned. Kartleggingsmetode er dermed en sentral egenskap som i de fleste tilfelle vil generere mer ett kartobjekt pr kartleggingsprosjekt.
- For naturtypedatasettet gjelder videre at et informativt dekningskart må kunne skille mellom hovednaturtyper når det gjelder kartleggingsaktivitet og -kvalitet. Kartleggingskonsulentene har som regel spesialkompetanse innen ulike deler av fagfeltet, og det vil ikke uten videre være enkelt å få satt en enkelt karakter pr område som er kartlagt. Noen deler av fagfeltet vil kunne være fullstendig kartlagt, mens andre deler ikke vil gis bedre karakter enn delvis kartlagt. I andre tilfelle er oppdraget spesialisert til å gjelde for eksempel bare hovednaturtypen kulturmark. Da sier det seg selv at karakteren for dette kartleggingsområdet ikke kan gis for andre hovednaturtyper.
- Nye kartleggingsprosjekter vil helt eller delvis overlape tidligere prosjekter mht geografisk dekning. Særlig i pressområder vil dette potensielt kunne skape et lite

tolkbart bilde for bruker, og metodikken bør derfor ideelt sett inkludere en form for løpende aggregering på et nivå over det enkelte kartleggingsprosjekt. Her behøves metodeutvikling.

DN understreker at vi svært gjerne skulle kunnet levere et godt datasett for dekning av kartleggingsaktivitet for naturtyper etter DN's håndbøker. Dette er dessverre ikke mulig. Vi kan selvsagt produsere et dekningskart som forteller at alle kommunene er omfattet av naturtypekartlegging, men dette vil ikke ha noen informasjonsverdi.

I DN's tilfelle er det altså slik at vi kan produsere dekningskart for de fleste datasettene, men informasjonsverdien vil være nesten lik null fordi dekningskartet som regel vil vise «hele Norge». For naturtypedatasettet viser omtalen ovenfor at de metodiske og ressursmessige utfordringene er betydelige, og at et informativt og landsdekkende dekningskart ligger et godt stykke fram i tid. For artsdatasettet ser vi ingen muligheter for å kunne levere et informativt dekningskart, rett og slett fordi dette er uoverkommelig.

DN ser ikke bort fra at andre dataleverandører vil se noen av de samme dilemmaene og problemene. Fra vår side ber vi om at kravet om dekningskart tas ut av kravene til datasett i det offentlige kartgrunnlaget. Hvis kravet blir stående som obligatorisk og følgelig blir kontrollert/fulgt opp av kartverket som nasjonal koordinator, vil DN måtte gjøre en ny vurdering av hvilke datasett som kan leveres til det offentlige kartgrunnlaget.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Helge Klungland e.f.
Avdelingsdirektør NAK

Ingunn Limstrand